

LR Energetikos ministerijai
Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius
El. p.: info@enmin.lt

2022-07-20 Nr. 1.3-198
I 2022-07-01 Nr. (21.2-25Mr.)3-1083

DĖL PASTABŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 35, 36, 37 STRAIPSNIŲ, AŠTUNTOJO IR VIENUOLIKTOJO SKIRSNIŲ PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 8², 10², 29¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTUI

Lietuvos Respublikos Energetikos ministerija 2022 m. liepos 1 d. viešam svarstymui pakartotinai pateikė LR Šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 35, 36 ir 37 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 8², 10² ir 29¹ straipsniais įstatymo projektą (toliau – **Įstatymo pakeitimas arba Projektas**). UAB „LITESKO“ (toliau – **Bendrovė**), susipažinusi su Projektu, mato, jog į dalį 2022-01-19 raštu Nr. 1.3-12 teiktų pastabų buvo atsižvelgta ir Projekto nuostatos patikslintos, tačiau, Bendrovės vertinimu, ir toliau išlieka tam tikro neapibrėžtumo bei neaiškaus reglamentavimo. Bendrovė teikia pastabas Projektui bei su numatomais pakeitimais susijusius klausimus:

1. Bendroji pastaba. Bendrovė ir toliau palaiko savo siūlymą, kad Įstatymo pakeitimai turi įsigalioti ne anksčiau kaip nuo 2024-01-01. Bendrovės vertinimu Projekte siūlomu terminu (iki 2023-05-01) kokybiškai pakeisti tokį kiekį teisės aktų bei užtikrinti rinkos dalyviams protingus terminus teisės aktų pakeitimų išnagrinėjimui bei argumentuotų pastabų parengimui, yra praktiškai neįmanoma. Tai patvirtina ir esama Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – **Taryba**) praktika, kai esminių šilumos sektoriaus teisės aktų pakeitimai užtrunka virš metų, dažnu atveju prireikia daugiau nei vienos viešos konsultacijos. Be to, svarbu pažymėti, jog iš esmės keičiamas šilumos kainodaros reglamentavimas, naikinami Šilumos kainų nustatymo metodikos principai, keičiamos šilumos kainos dedamųjų sąvokos, numatomas naujo Lyginamosios analizės aprašo tvirtinimas ir kt., tačiau nėra pateikiama jokių detalesnių paaiškinimų dėl praktinio naujų kainodaros taisyklių įgyvendinimo poįstatyminiuose teisės aktuose. Įstatymo pakeitime vartojamos abstrakčios nuostatos, nesuteikiančios galimybės tinkamai įvertinti planuojamus pakeitimus.

2. Pastabos dėl šilumos kainodaros.

2.1. Iš Įstatymo pakeitimo nėra aišku ar šilumos kainos bus perskaičiuojamos kas mėnesį ar jos bus metinės, kadangi yra naikinama Įstatymo 2 str. 15 dalis, numachi, kad galutinė šilumos kaina vartotojams skaičiuojama kas mėnesį, atsižvelgus į kuro kainų pokytį, o vietoj jos 2 str. papildytas nauja 18² dalimi, kuri numato tik kasmetinį kintamos dalies nustatymą bei koregavimą. Taip pat yra naikinamos kitos Įstatymo nuostatos, susijusios su mėnesiniu šilumos kainos perskaičiavimu (32 str. 16 dalies 1 ir 2 punktai, 18 dalis) Nors 2 str. sąvokų dalyje yra naikinamas mėnesinis kintamos dalies perskaičiavimas, Įstatymo pakeitimo 32 str. 21 dalyje numatyta išimtis, leidžianti perskaičiuoti šilumos kainą rečiau negu kas mėnesį. Prašome paaiškinti a) kuri Įstatymo nuostata ar koks kitas teisės aktas numato pareigą perskaičiuoti šilumos kainą kas mėnesį dėl pasikeitusių kuro, pirktos šilumos energijos ir elektros energijos kainų, b) esant kokioms aplinkybėms gali būti taikoma 32 str. 21 dalyje numatyta išimtis? c) ar tai reiškia, kad šilumos tiekėjas gali išvis nekeisti šilumos

kainos, iki kito metinio šilumos kintamos dalies perskaičiavimo? d) ar šilumos tiekėjas gali turėti kažkokių pasekmių dėl savo apsisprendimo nekeisti šilumos kainos kas mėnesį (t.y. kaip savivaldybė pagal 32 str. 22 dalį spręs ar šilumos tiekėjas teisingai skaičiuoja ir taiko šilumos kainas)?

- 2.2. Įstatymo pakeitimo 32 str. 7 dalyje numatoma, jog šilumos tiekėjas lygiomis dalimis dalinasi su vartotojais dėl šilumos gamybos, tiekimo ir vartojimo efektyvumo padidėjimo gauta nauda. Iš šios nuostatos nėra aišku, ar šilumos tiekėjams bus užtikrinta minimali investicijų grąža, t.y. ar net nepasiekus nustatytos investicijų grąžos dydžio bus privaloma dalintis gautu pelnu? Taip pat būtina atkreipti dėmesį, kad reikiamas efektyvumas gali būti nepasiektas ne dėl nuo tiekėjo priklausančių aplinkybių (pokyčių rinkoje, blogai prižiūrimų vidaus šildymo sistemų / padidėjusių grįžtamo termofikato temperatūrų, sumažėjusio vartojimo ir pan.). Įmonės nuomone, įstatyme turi būti numatyta, jog tokiu atveju patiriami šilumos tiekėjų nuostoliai taip pat turi būti padengiami.

Bendrovės vertinimu Įstatymo pakeitimo 32 str. 7 dalies nuostatos yra abstrakčios, nekonkrečios, nenumatančios aiškaus ir visiems vienodai suprantamo vertinimo principo. Pvz.: kas laikytina „*tinkama paskata*“, reguliatoriaus ir ūkio subjekto požiūris į tai gali reikšmingai skirtis? Arba kuo skiriasi „nauda“ ir „sutaupymas“ – „*dėl šilumos gamybos, tiekimo ir vartojimo efektyvumo padidėjimo gauta nauda*“ ir „*sutaupymas dėl šilumos tiekimo paslaugų teikimo ar investicijų į šilumos tiekimo sistemų sumažėjimo bei optimalaus šilumos tiekimo sistemų eksploatavimo*“. Nežinant aiškių numatomų kainodaros pakeitimų gairių šios paminėtos Įstatymo nuostatos yra tik tam tikrų frazių rinkinys, nesuteikiantis jokio teisinio tikrumo, aiškumo bei skaidrumo.

- 2.3. Prašome paaiškinti ką reiškia Įstatymo pakeitimo 32 str. 2 dalyje naudojamas terminas „*veiklos bendrojo vartojimo efektyvumo užduotis*“, kuris sietinas su „*Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjo būtinomis pagrįstomis, valstybės reguliuojamomis šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinių atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams sąnaudomis.*“ Kokiam teisės akte numatytas šis Įstatyme minimas terminas?

- 2.4. Įstatymo pakeitimo 32 str. 4 dalyje galimai pateikiama klaidinga nuoroda į 17 dalį, ar neturėtų būti nuoroda į 16 dalį?

3. **Dėl vartotojų informavimo.** Bendrovės vertinimu Įstatymo pakeitimo 22 str. 4 dalyje reikalavimas viešai skelbti „*šilumos pastoviąją pajamų lygio dalį ir šilumos kintamąją pajamų lygio dalį*“ yra perteklinis ir turi būti naikinamas, nes tokios informacijos pateikimas viešai yra numatytas Įstatymo pakeitimo 22 str. 2 dalyje.

4. **Dėl valdomo turto priežiūros ir eksploatavimo planų.** Įstatymo pakeitimo 30 str. 13 dalies 5 punkte numatyta, kad valdomo turto priežiūros ir eksploatavimo planai turi būti derinami su įmonės valdyba ar kitu valdymo organu. Bendrovės vertinimu toks reikalavimas yra perteklinis, ypač privatiems ūkio subjektams, kurie yra laisvi, tiek kiek tai neprieštaruoja imperatyvioms teisės normoms, apibrėžti savo valdymo organų kompetencijas. Be to pažymėtina, kad valdomo turto priežiūros ir eksploatavimo planai yra derinami Tarybos šilumos bazinio pajamų lygio nustatymo metu ir jie galioja 3-5 metus. Atsižvelgiant į paminėtą, nėra aišku ar Įstatymo pakeitimo 30 str. 13 dalies 5 punkte numatyti planai atitinka derinamus su Taryba ir kiek dažnai jie turi būti derinami?

5. **Investicijų derinimas.** Įstatymo pakeitimo 35 str. naikinama nuostata dėl skundų nagrinėjimo ne teismo tvarka. Bendrovės vertinimu Projektas turi būti papildytas nuostata, kad „Šilumos tiekėjų skundus dėl savivaldybių tarybų sprendimų derinant investicinius planus ne teismo tvarka nagrinėja Taryba“ analogiškai, kaip tai numatyta dėl šilumos ir karšto vandens kainų nustatymo. Pažymėtina, kad 35 str. pakeitimai nesprendžia situacijų, kai savivaldybės administracija derina investicijas (t.y. atsisakymo derinti nėra), tačiau priimtas sprendimas netenkina ūkio subjekto. Tokiu atveju ūkio subjektas negali kreiptis į Tarybą dėl suderinimo ir pagal dabartinę Įstatymo pakeitimo redakciją jis taip pat negali kreiptis į Tarybą ne teismo tvarka.
6. Įstatymo pakeitimo 10 str. 1 dalies paskutinio sakinio pabaigoje, atsižvelgiant į kitus atliktus pakeitimus Projekte siūlome pakeisti iš „mažiausiomis sąnaudomis“ į „už būtinas pagrįstas sąnaudas“.
7. Įstatymo 8 straipsnio pakeitime numatoma kad „Šilumos ūkio specialiajame plane nustatčius papildomų šilumos gamybos pajėgumų įrengimo poreikį **savivaldybės administracija skelbia konkursą naujiems šilumos gamybos pajėgumams įrengti.** Naujų šilumos gamybos pajėgumų plėtros konkursas organizuojamas pagal energetikos ministro nustatytas naujų šilumos gamybos pajėgumų plėtros konkurso organizavimo sąlygas, kuriose turi būti numatytas prioritetas energijos vartojimo efektyvumą didinančioms technologijoms, tvarumo ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijams.“ Bendrovė 2022-01-19 savo rašte teikė prašymą paaiškinti kaip tokia Įstatymo nuostata įtakos šilumos supirkimus tolimesnėje perspektyvoje. Bendrovė nurodė „Įstatymo pakeitime numatoma, jog esant naujų pajėgumų poreikiui savivaldybės skelbs naujų pajėgumų plėtros konkursus, galima numanyti kad papildomi pajėgumai apims tokią poreikio dalį, kiek numatomas pajėgumų trūkumas. Tai reikštų, kad savivaldybėse ilgainiui neliks perteklinių pajėgumų, atitinkamai **nebus prielaidų konkurencijai šilumos gamyboje superkant šilumą aukcionuose. Iš to sektų, kad turi būti iš esmės pakeistas šilumos supirkimo iš gamintojų reguliavimas.**“ Deja, ir šiuo metu pateikto Įstatymo 8 str. pakeitime išlieka neaiški šilumos supirkimo kainodara ateityje, kai neliks prielaidų šilumos gamybos konkurencijai šilumos gamybos dalyje.
8. Nors to paties Įstatymo 8 str. pakeitime patikslinama, kad „Naujų šilumos gamybos pajėgumų plėtros konkursas organizuojamas pagal energetikos ministro nustatytas naujų šilumos gamybos pajėgumų plėtros konkurso organizavimo sąlygas.....“ kas reikštų, kad jose atsirastų konkurso organizavimo procedūrų aprašymas ir laimėtojų parinkimo kriterijai ir jų vertės, tačiau nėra atsakyta į klausimą, ar šilumos supirkimas iš konkurso laimėtojo turės būti vykdomas privaloma tvarka pagal konkurso laimėtojo pateiktas sąlygas, ar šilumos tiekėjas supirkdamas šilumą turės vadovautis išskirtinai mažiausios siūlomos kainos principu. Bendrovė atkreipia dėmesį, kad naujų šilumos gamybos pajėgumų poreikis skaičiuojamas vertinant maksimalų šilumos poreikį šalčiausiu laikotarpiu. Todėl šalčiausiu laikotarpiu konkurencijos nebuvimas šilumos gamybos dalyje nereiškia, kad šilumos gamybos pertekliaus nebus ir kitais laikotarpiais, kai mažės bendras šilumos poreikis. Tokiu būdu, laikotarpiais, kai bus šilumos gamybos perteklius, nėra aišku kaip bus superkama šiluma iš konkursą laimėjusio šilumos gamintojo.

Pagarbiai

Generalinis direktorius

Robertas Čepaitis

V. Jurkevičius, 266 7500

Uždaroji akcinė bendrovė „Litesko“
Konstitucijos pr. 7, LT-09308 Vilnius
Tel.: (8 5) 266 7500
Faksas (8 5) 266 7510

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 110818317
PVM mokėtojo kodas LT108183113

A. s. LT787044060001419259
AB SEB bankas
Banko kodas 70440
el. p. info@litesko.lt